ČÁST REDAKČNÍ
EDITORIAL SECTION

POKROK

DNE 19. KVĚTNA, 1920.

V inzerování výsledek platí
Zkuste "POKROK" nejdříve!
In Advertisement Results Count
Try "POKROK" First.

JAK ŽIL NAPOLEON VE VYHNANSTVÍ

NENÍ tomu ještě celých sto let, co na skalnatém ostrově sv. Heleny — dalekého roku je třeba, aby dovršeno bylo celé století. Zemřel zde dne 5. května r. 1821, a jeho nepokojný duch odpočinul na poutích mocného vichru, který otřásal obydlím, v němž ležalo se jeho smrtelné lůžko, a vyvrátil několik stromů v sadu z kořenů. Jenom osmnáct měsíců uplynulo od té doby, kdy jeho neslavný napodobitel v záměrech o dobytí světa — dobyvatel z Berlína — nalezl útulku v Holandsku a zahájil kání se ze zlých činů jako host neutrální národnosti a jako pán malého venkovského statku. Za těchto osmnáct měsíců svět na bývalého neobmezeného vládce v Německu téměř zapomenul.

Je zajímavo posouditi, jak ke dvěma těmto rušitelům světového míru zachovala se Anglie, jež vystoupila jako hlavní soudce proti oběma. Nenáviděla oba stejně, anebo aspoň předstírala, že stejně je nenávidí. Avšak v případě Viléma Hohenzollerna spokojila se s formální žádostí o jeho vydání a když žádost tato byla zamítnuta, diplomaticky se dalšímu jednání vyhnula. Holandsku byly ještě další noty poslány, ale v těch dohromady nebylo nic řečeno. Anglie dala svůj souhlas k tomu, aby Vilém Hohenzollern nadále žil v klidu a pokoji v příjemném obklopení malebného holandského zámečku a spokojila se ujištěním, že holandská vláda bedlivě bude pečovati o to, aby bývalému potentátu nenapadlo učiniti si výlet do Německa.

Jinak chovala se Anglie k Napoleonovi. Korsikána považovala za nebezpečného svým zájmům a postarala se o to, aby zbytek jeho života byl co nejsmutnější. Byl vypovězen na osamělý skalnatý ostrov uprostřed oceánu, kde střežen byl jako nebezpečný vrah a celý jeho život ve vyhnanství sevřela v rámce přísných regulací, od nichž bývalý francouzský monarcha se odchýliti nemohl. Napoleon nemohl přijímati návštěv, jako je dovoleno přijímati Vilémovi. Neměl pohodlí venkovského statkářského sídla, jaké povoleno bylo hlavnímu strůjci světové války. Jeho vyhnanství bylo skutečným vyhnanstvím s celým jeho smutkem, odloučeností a trpkostí. Není o tom sporu, že Vilém uvykne na holandském venkovském sídle a po návratu do vlasti nezatouží, ale Napoleon nikdy nemohl se smířiti se svým osudem.

O posledních dnech Napoleonových na ostrově sv. Heleny bylo mnoho psáno a literatura různého druhu snažila se vrhnouti na ně světlo a stíny. Je to historie, na kterou Angličané by rádi zapomněli. Stanovisko průměrného dnešního Angličana k tomuto případu vyjádřeno bylo anglickým státníkem, lordem Roseberym, v pozoruhodné knize "Poslední fáse života Napoleonova," která je nestranným posouzením celého tohoto případu. "Kdyby bylo možno, ignorovali bychom všechnu literaturu o posledních dnech Napoleonových, strávených ve vyhnanství, poněvadž je bolestno každému Angličanu stránky této historie čísti," praví označený anglický státník. "Každý Angličan musí litovati toho, že jeho vláda vzala na sebe závazek o střežení Napoleona a ještě více musí litovati toho, že vykonávala tuto povinnost prostřednictvím činitelů tak nehodných. Stejně bolestné jako pro Francouze jsou i pro Angličany vzpomínky na ostrov sv. Heleny."

Napoleon po bitvě u Waterloo vzdal se Anglii, požádav ji o poskytnutí útulku. Mnozí tehdy měli za to, že stane se něco podobného, co stalo se po skončení světové války v případě Viléma Hohenzollerna. Domýšleli se, že Napoleonovi bude přiřčen nějaký menší stateček na anglickém venkově a bude mu dovoleno, aby poslední roky svého života strávil jako venkovský statkář. Ba sám Napoleon doufal, že se tak stane a dokonce zvolil si i jméno, pod kterým chtěl býti znám, jménem plukovníka Muirona, svého přítele, který smrtelně byl u Arcola, když svým tělem chránil Napoleona. Tehdejší spojenci odkázali celou věc Anglii k rozhodnutí a byli ochotni dáti svůj souhlas k jakémukoliv uspořádání, kdyby s ním zároveň šla záruka, že Anglie bude bdíti nad tím, aby poražený "světapán" nikdy nemohl ohrožovati mír Evropy.

Avšak Napoleonovi nebylo dovoleno ani přistáti u břehů Anglie. "Přáli bychom si," psal lord Liverpool, tehdejší premiér, lordu Castlereaghovi, ministru zahraničních záležitostí, "aby král Francie pověsil nebo zastřelil Bonaparta a tak nejlépe zakončil tuto záležitost." Ale král francouzský některak nejevil k tomu chuti. A tak Napoleon poslán byl na ostrov sv. Heleny a Sir Hudson Lowe byl ustanoven, aby střežil zajatce.

Přes to, že ostrov měl toliko jediný přístav, Jamestown, a tento střežen byl znamenitou pevností, Sir Hudson Lowe rozestavil svoje stráže od jednoho konce ostrova k druhému. Stráže přidávány byly k strážím a baterie k bateriím, aby nepřístupný ostrov stal se pravým vězením. Zámeček Longwood, v kterém Napoleon byl ubytován, obklíčen byl stále plukem pěchoty, baterií dělostřelectva a setninou jízdy. Malé oddíly vojáků konaly službu za dne a noci a na ostrově bylo tolik stráží, že podobal se jedinému ozbrojenému táboru.

Na každém pahorku byla signální stanice a nejvyšší pahorek měl hlídku ve dne i v noci. Dvě válečné lodě ustavičně křižovaly okolo ostrova a zvláštní lodě byly nepřetržitě udržovány ve dvou místech, kde jedině k ostrovu byl přístup vedle přístaviště. Žádné cizí lodi nebylo dovoleno, aby dorozumívala se s pobřežím. Mohlo by se mysliti, že toto střežení bylo dostatečné a že nebylo nutno střežiti bývalého císaře ještě v jeho obydlí. Avšak přes to Napoleon musel se ukázati každého dne anglickým strážím a vyšel-li si na procházku, byl provázen anglickým důstojníkem.

Když jednou Napoleon následkem nemoci nevyšel ze své ložnice a neukázal se strážím, poslal Sir Hudson Lowe k němu důstojníka, aby mu pohrozil, že stráže vniknou do jeho ložnice, neukáže-li se jim pravidelně. Hlídkám bylo nařízeno, aby i klíčovou dírkou čas od času nahlédly do pokojů, v nichž se Napoleon zdržoval. Napoleonovi tato bedlivost anglického správce ostrova se mnoho nelíbila a rád svého "žalářníka" pozlobil. Často nevycházel ze svého obydlí po celé týdny. Dle smlouvy mezi spojenci Rakousko, Prusko a Rusko měly právo ustanoviti své zástupce, kteří měli se zdržovati na ostrově a čas od času informovati svoje vlády, že zajatce se tam dosud nalézá. Těmto zvláštním komisařům Napoleon nerad se ukazoval a dovedl se jim vždy vyhnouti. Jenom dva z komisařů těchto viděli Napoleona a jeden z nich spatřil jej až po jeho smrti.

Longwood, který vyvolen byl za bydliště pro Napoleona, nebyl nikterak příjemným obydlím. Byla to skupina špatných budov, stále vlhkých a žaláři se podobajících. Pokoje, kde Napoleon byl nucen tráviti většinu svého času, byly pošmourné osvětlované každý jenom dvěma malými okénky. Byly to vlastně jenom pokoje dva, z nichž jeden sloužil za ložnici. V jednom koutě této ložnice nalézala se táborová postel vojenská a v druhém stará pohovka, na které Napoleon strávil většinu svého času, krátě si dlouhou chvíli četbou knih. Dům byl plný myší jako ostatně všechny ostatní domy na ostrově. Podlahy a stěny byly plné děr. Myši běhaly po světnici stále, i za dne, kdy Napoleon seděl u jídla. Evropští karikaturisté té doby kreslili Napoleona jako Robinsona na myším ostrově a jako autokrata v myším království.

Sir Hudson Lowe nevynechal jediné příležitosti k pokoření bývalého francouzského císaře. To všechno je dobře známo z líčení historie vyhnanství Napoleonova. Napoleonovi v době jeho nemoci nebyla opatřena ani schopná lékařská pomoc. Lékaři léčili jej na "nesnáze jater," zatím co bývalý mocný vojevůdce umíral pozvolna na raka. Lowe vůbec nevěřil, že Napoleon je nemocen, domnívaje se že nemoc jenom předstírá, aby vyvolal soucit. Nic však tak vzdáleno nebylo statečného a hrdého Korsikána, jako vyvolávání soucitu.

Šest let žil Napoleon za takových strašlivých poměrů na ostrově sv. Heleny a poslední tři roky téměř ani nevycházel, neboť nechtěl zavdávati příčiny a příležitosti svému "žalářníku," aby ho pokořoval. Byl to opravdu smutný úděl, ale Napoleon ho snášel stateně. Nestěžoval si, přes to, že jeho osobní svoboda byla stále více obmezována. Krutě potrestala Anglie svého odpůrce a je ku podivu, že tak blahosklonně chová se ku opravdovému zločinci, jakým jest Vilém Hohenzollern.

Mars neodpověděl na jejich signály.

Dr. Frederick H. Millener, stojící, a Harvey L. Garmer, sedící, fotografováni při čekání na nějaké naznačení, že jejich pokusy o dostižení jiskrovými signály planety Marsu jsou úspěšnými. Aparát tento postaven byl v obydlí pánů Garmerové na farmě nedaleko Omahy, Neb. Pokus tento byl však bez jakýchkoliv výsledků.

ZÁPAS KŘÍŽE S PŮLMĚSÍCEM

POPRVÉ od roku 1458 město Cařihrad se Zlatým Rohem a četnými památníky nalézá se v moci křesťanů. Sultán sice dosud sedí v Cařihradě, ale jeho politická i náboženská moc rychle upadá. Turci neosvědčili se jako politikové a diplomaté a jsou svědky nyní plného rozvratu druhdy mocné říše. Bagdad, Mekka, Jerusalem, Delhi a jiná mahomedánskému náboženství posvátná města jsou přímo anebo nepřímo spravována křesťanskými národy. Pod panstvím Anglie a Francie žije dnes několikrát více moslemínů nežli kdykoliv žilo pod vládou tureckých sultánů, kteří vydávali se za dědice zakladatele islamu, proroka Mahomeda. Avšak zatím co politická moc islamu upadá, počet vyznavačů islamu vzrůstá, zvláště v Africe.

Cařihrad, město opěvované jako jedno z nejkrásnějších na světě, mělo bohatou historii. Starým Řekům břehy Černého moře byly tím, čím Kolumbovi byla Amerika. Odtud Jason vypravil se s Argonauty k Černému moři, aby hledal Zlaté Rouno. Aby zabránili skalám dardanelským uzavříti se a zdrtiti malou jejich lodičí, poslali jako posla holubici, zatím co Orpheus hrál na svoji flétnu.

Athéňané a Sparťané svedli válku o Bospor a Byzancii, jež tvořily bránu k obchodu s krajinami, kde rozkládá se nyní Ukrajina. — Půlměsíc na turecké vlajce není moslemínského původu. Mahomed nikdy neautorisoval tohoto odznaku. Přišel z Egypta do Řecka a odtud do Byzancie, kde objevili jej Turci a přivlastnili si jej.

Trojská válka, jež učiněna byla nesmrtelnou Homerem, vedena byla o kontrolu Dardanell. Překážka zbraní Řecka byla odstraněna, když Hector padl jako oběť Achillova. Do dnešního dne z milionu osob, které bydlí v Cařihradě, třetina je Řeků a jenom asi polovina je Turků.

Xerxes — nepochybně Ahasver, který sesadil královnu Vašti a zamiloval se do Esthery, židovské krásky, přehnal se se svými hordami z Persie přes Hellespont, západně od Byzancie, avšak jeho postup zastaven byl u Thermopyl hrdinským Leonidasem. Jeho vojska byla nucena ustoupit, aniž by se dotekla krásného města. — Na proslulém pochodu Deseti Tisíc Xenofont také navštívil Byzancii, která obhajována byla Řeky proti Filipu Macedonskému, ale když povzbuzující výmluvnost Demosténova utichla, kapitulovala před Alexandrem Velkým.

Za římského panství Cařihradu mnoho se nedařilo a město nalézalo se v úpadku. Císař Severus město téměř zničil. Avšak v roce 329 po Kristu Konstantin Velký opětně vybudoval toto město ku slávě nebývalé. Cařihrad měl býti postaven na roveň Římu. Říše římská rozdělila se na východní a západní a Cařihrad stal se samostatným kapitolem jako bašta západní civilisace proti Asii.

První záplava Saracenů, která postihla Španělsko a dostihla i Francie, neznamenala nebezpečí pro Cařihrad. Teprve v době, kdy Turci stali se panující a podrobujíci moslemínskou moc, přišla katastrofa. V měsíc tomto tureckí sultánové nemůli však první svůj pevný posjed v Evropě. Sto let před pádem Cařihradu sultánové sídlili v Drinopolu, hlavním městě Thracie.

Cařihradu tak dostalo se dostatečné výstrahy, avšak jeho státníci starali se více o náboženské hádky nežli o nebezpečí, jež nalézalo se u samotných jejich dveří. Evropa byla také v té době bezradně rozdělena. Benátčané neposkytli Cařihradu pomoci. — Maje jenom 7.000 obránců, Cařihrad padl pod několika nárazy tureckých hord. Císař byl zavražděn. Kříž strženy byl s kathedrály sv. Žofie a na jeho místo postaven půlměsíc. Jedna z nejkrásnějších křesťanských kathedrál na světě stala se tureckou mešitou.

Tehdy celá Evropa rázem uvědomila si vážnost nebezpečí. Vidělo v jasném světle svoje omyly v minulosti. Všechny provincie, ležící u ústí Dunaje, staly se tureckými a i Vídeň byla Turky obléhána. Po pět a půl století Turci udržovali se při moci. Ale po posledních 100 let Turci pomalu zatlačováni byli zpět. Nejprve Řecko bylo osvobozeno a po něm následovalo Srbsko a Bulharsko. Nyní osvobozena je Thracie a Cařihrad nemusí býti vydán Turkům, budou-li si toho přáti spojenci. Je dnes plně v jejich moci.

S porážkou Turecka také sen bývalého německého císaře, který toužil po rozšíření svého vlivu až do Malé Asie, byl roztříštěn. Císař Vilém nebyl lhostejným k výhodám, které poskytla by jeho říši kontrola Malé Asie. K uchvácení této kontroly konal rozsáhlé přípravy. Budoval dráhy a získával pro sebe rozhodující turecké činitele. Na štěstí pro svět velký jeho sen se neuskutečnil.

Pád Cařihradu roku 1453 znamenal velké pokoření křesťanského světa. Turci ukázali se krutými vládci. Tisíce lidí bylo povražděno, poklady umění a vědění, hromaděné po staletí, rozkramařeny, a vzácné umělecké památky zničeny. Jenom něco málo z těchto pokladů bylo zachráněno.

Co stane se s Cařihradem? — Otázku tuto spojenci sice rozhodli, ale všechno nasvědčuje tomu, že toto rozhodnutí je jenom prozatímní. Nikdy nebyla v historii posledních několika století taková příležitost učiniti tak snadno konec tureckému panství v tomto městě nad Bosporem. Spojenci projevili ochotu ponechati sultána v Cařihradě, poněvadž obávají se, že vytlačení této nejvyšší hlavy mohamedánského světa mělo by v důsledku jitření mezi mohamedány v jiných zemích.

Co se stane v takovém případě s kathedrálou sv. Žofie? Není o tom pochyby, že celý křesťanský svět si přeje, aby vrácena byla křesťanům, kteří ji původně vybudovali a jimž po právu náleží. Ale opětně je tu otázka jiná. Které církvi křesťanské má býti přiřčena? Má se jí dostati protestantům, řeckým katolíkům, anebo katolíkům římským? Pro protestantské bohoslužby stavba tato nezdá se býti přizpůsobena. To mluvilo by ve prospěch požadavku řeckých a římských katolíků. A zase padá tu na váhu okolnost, že v území kolem do kola řecko-katolická církev má převahu. To mluví ve prospěch řeckých katolíků.

Bude postaven kříž na kathedrálu sv. Žofie znova? Celý křesťanský svět touží po tom, aby křížem nahrazen byl půlměsíc. Ale o tom nebude rozhodovati sentiment, nýbrž politické úhledy. Zůstane-li při převzetí majetku a sultánovi nadále bude dovoleno, aby zůstal v Cařihradě, kathedrála nepochybně zůstane i v budoucnosti mešitou. Bude-li sultán vypuzen, nebude zcela žádných příčin, proč neměla by znova býti vrácena křesťanskému světu. Nebude-li tentokráte západ kříže s půlměsícem rozhodnut příznivě pro kříž, bude zajisté rozhodnut v jeho prospěch později, poněvadž sláva turecké říše západá a všeobecně se uznává, že pro Turky v Evropě nemělo by býti místa. A později o osudu Cařihradu třeba nebudou rozhodovati nynější spojenci, kteří ve všech svých úvahách vedeni jsou ohledy hospodářskými a ohledy na svoje kolonie, kde nalézá se tak veliké množství vyznavačů prorokových.

SLABÉ OBYDLENÍ AUSTRALIE.

VOLÁNÍ Australie po zvýšení počtu obyvatelstva je v rozporu s přítomnými přistěhovaleckými zákony tohoto kontinentu, které činí přistěhovalcům značné potíže. Dělnické kruhy australské jsou proti jakékoliv změně zákonů těchto, poněvadž znamenalo by to příliv "cizinců" a možné poklesnutí mezd, poněvadž přistěhovalci byli by ochotni pracovati za mzdy menší. Za "cizince" považováni jsou i přistěhovalci z Anglie. Četné vlivné časopisy australské jsou ale toho náhledu, že v zákonech těchto mělo by dojíti k radikální změně, prohlašujíce, že Australie ve svém vývoji byla by dále, kdyby příliv nového obyvatelstva nebyl obmezován. — Časopis Brisbane Courier přinesl v těchto dnech článek, který naznačuje, jak silně Australie potřebuje nového přistěhovalectva. Časopis tento píše:

"Australie má rozlohy 3 miliony čtverečních mil, na nichž bydlí asi 5 miliónů osob, z nichž tři miliony žijí v devíti anebo desíti největších městech, jak naznačuje statistika. Australie má méně nežli dva obyvatele na jednu čtverečnou míli, kdežto Japonsko má 300 osob na jednu čtvereční míli, Anglie 358, Německo 324 a malá Belgie dokonce 665 osob na jednu čtvereční míli.

"V porovnání s jinými zeměmi, Australie je panenskou půdou, kde práce pionýrská byla jenom hrubě provedena a která čeká na další vývoj. Jiné země dobře vědí o velkých zdrojích Australie a že naší posádce o pěti milionech lidí je umožňováno udržovati Australii můžeme děkovati jenom mocenému anglickému loďstvu. Naše zásada o obmezování přistěhovalectva není správná. Australie mohla by se státi zásobárnou celého světa, kdyby všechny zemědělské příležitosti náležitě byly využitkovány. Blahobyt obyvatelstva povšechně se zvýšil. Obavy dělnictva, že příliv přistěhovalců měl by za následek poklesnutí mezd není ničím opodstatněn."

Brisbane Daily Mail projevuje stejné náhledy. Prohlašuje, že se může snadno státi, že Australie bude získávati méně žádoucnější přistěhovalectvo. Kdyby byly otevřeny brány přistěhovalectvu z Anglie, získala by netoliko dobré řemeslníky, ale i rolníky, kteří přispěli by k zvelebení země, stejně jako přistěhovalci zvelebili americký západ. Nikdy nejevila se poptávka po zemědělských produktech jako nyní. Všechno nasvědčuje tomu, že tato poptávka bude trvati několik let, neboť země válkou vyčerpané nejsou s to provésti rychlou rehabilitaci zemědělství. Australie má dostatek úrodné půdy, aby mohla vypěstovati obilí pro půl světa. Poněvadž však nemá dostatek obyvatelstva, může nechati většinu úrodných lánů ladem. Australie, dle náhledu tohoto časopisu, by jenom získala, kdyby provedla náležitou revisi přistěhovaleckých zákonů.

Všichni lidé v Mexiku se na bojích nepodílejí.

Scéna ve Viga průplavu v Mexiku v den svaté Anny. Od dávných dob obyvatelé tohoto distriktu považují den tento za největší svátek v roce a pořádají krásný lodicový průvod na řece, majíce svoje lodice vyzdobeny krásnými květinami.